

การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
กรณี
เหมืองแร่ทองคำ จังหวัดพิจิตร

3. ขั้นตอนของ

การค้นหายาแร่ทองคำ

โซน1:เลย-เพชรบูรณ์-ปราจีนบุรี

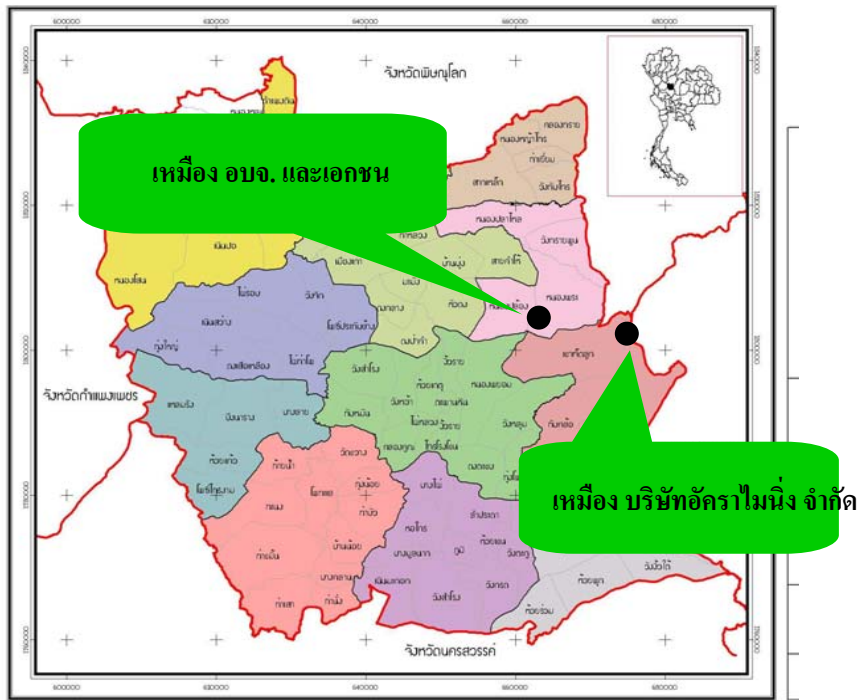
โซน2:เขียงราย-แพร่-ตาก

โซน3: ชลบุรี- นราธิวาส

โซน4:เขียงราย-ลำปาง-แม่ฮ่องสอน

โซน5: กาญจนบุรี-ประจวบคีรีขันธ์-พังงา

การสังเกต ขุดหา ทดลอง
ของประชาชน
ตั้งแต่ พ.ศ. 2542

บทเรียนจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดผลตามมาหลายประการ คือ

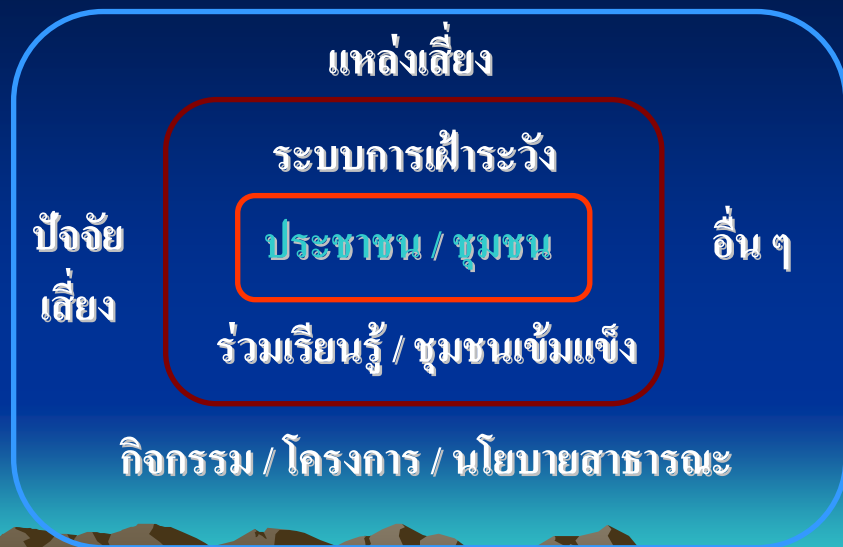
- การอพยพของประชาชนที่มีฐานะยากจน
- ความแตกแยกในสังคม ครอบครัว
- ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ประชาชนไม่คำนึงว่าสิ่งใดถูกผิด หรือ สุขภาพตนเอง ครอบครัว เพื่อนบ้าน บุคคลอื่น จะเป็นอย่างไร การเสี่ยง ต่ออันตรายทั้งร่างกาย ชีวิต และ ทรัพย์สิน
- ความสัมพันธ์ของครอบครัว การสูญเสียคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเสียชีวิต

บาดเจ็บหรือถูกจำคุก

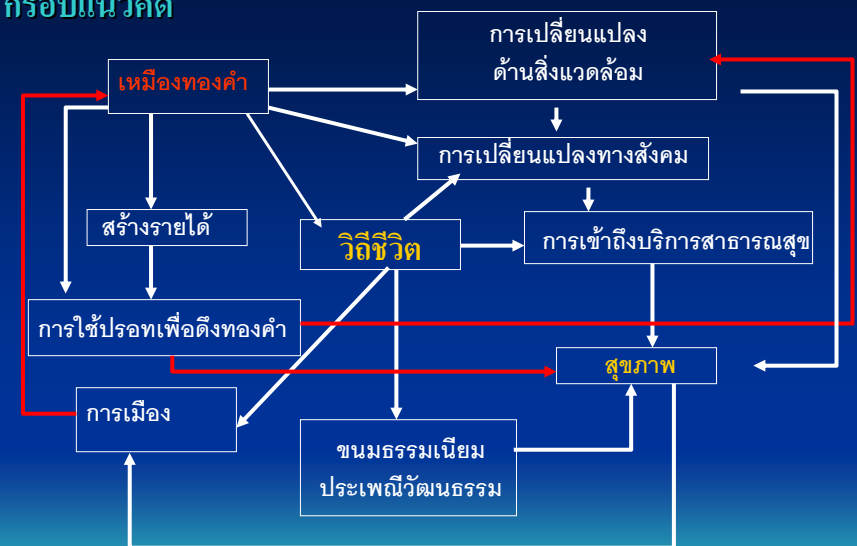
สรุปความเสียหาย

- จากการที่ประชาชนลักลอบขุดแร่ทองคำบริเวณเขาพนมพา ตั้งแต่ 8 เมษายน 2542 – 29 พฤศจิกายน 2544 มีประชาชนเสียชีวิต และบาดเจ็บจากดินถล่มทับรวม 65 ราย แยกเป็นเสียชีวิต 32 ราย บาดเจ็บสาหัส 33 ราย และถูกจับกุมดำเนินการคดี รวม 233 คดี 399 ราย

ระบบสุขภาพแนวคิดใหม่

กรอบแนวคิด

วิธีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

- เน้นการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- สร้างเครื่องมือ เช่น แบบสำรวจ การสัมภาษณ์ ตรวจสอบข้อเท็จจริง
- เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ
- หามาตรการ แนวทางการป้องกันแก้ไข
- เสนอต่อประชาชน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการตัดสินใจในโครงการ กิจกรรม นโยบาย

บทสรุปที่สำคัญ

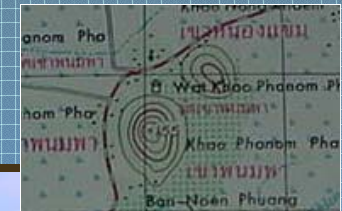

ผลการศึกษา

1. ความเป็นมาของพื้นที่เขาพนมพา

50-155 เมตร

จากระดับน้ำทะเล

บ้านเขาพนมพา

หมู่ที่ 7

ต.หนองพระ

อ.วังทรายพูน

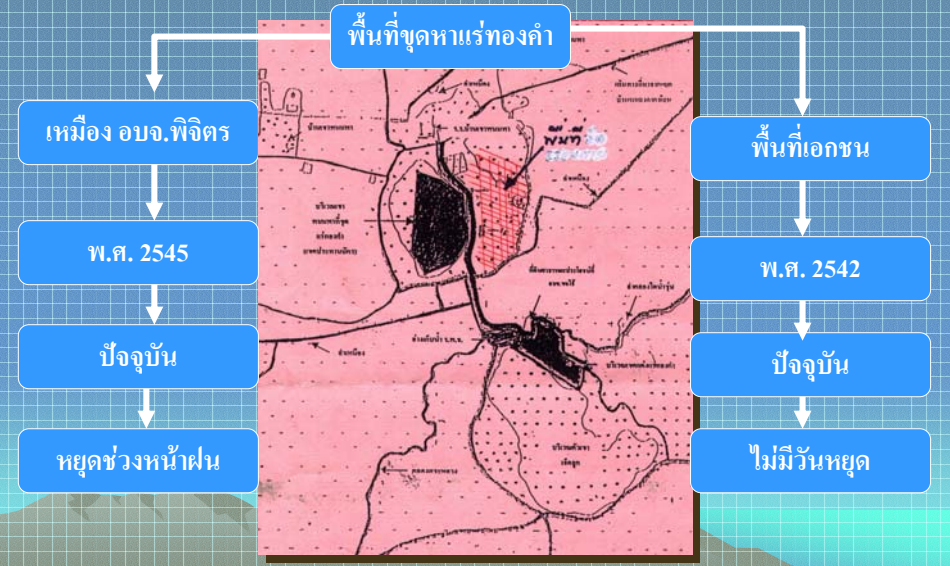
จ.พิจิตร

2. วิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิมท้องถิ่น

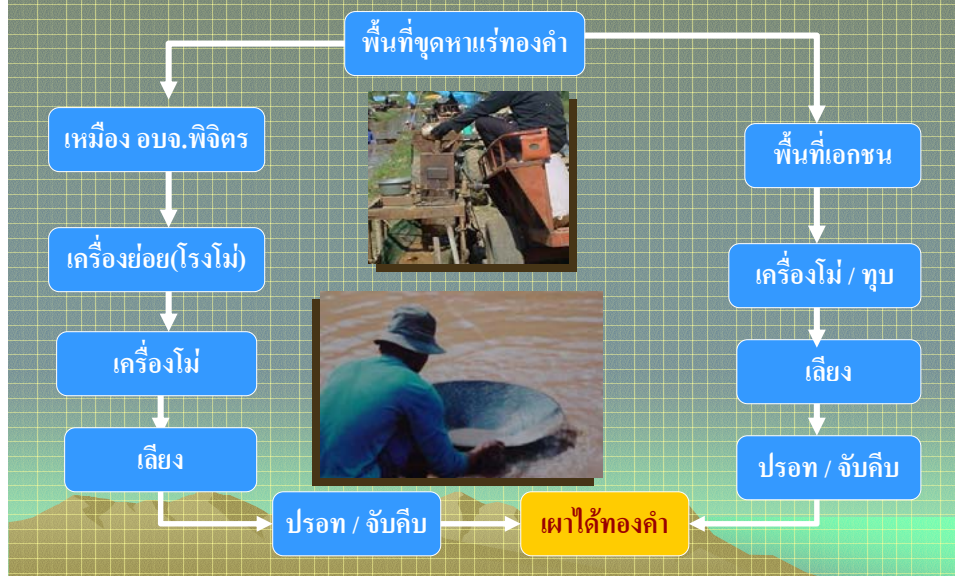
- พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การเกษตรกรรม
- ทำนาข้าว พืชไร่ และพืชสวน
- โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก
- หางานทำในตัวเมืองพิจิตร กรุงเทพฯ งานรับจ้าง กรรมกรแบกหาม เมื่อหมดฤดูเพาะปลูก

4. ความเป็นมาของการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำและเทคนิคต่างๆ ในกระบวนการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำในพื้นที่

5. กระบวนการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

6. ความเป็นมาของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ

เหมือง อบจ.พิจิตร

ช.ค. 2544 จำนวน 5,778 คน

1) จังหวัดพิจิตร จำนวน 4,602 คน

2) ต่างจังหวัด จำนวน 1,176 คน

ช.ค. 2545 จำนวนทั้งสิ้น 2,118 คน แยกเป็น

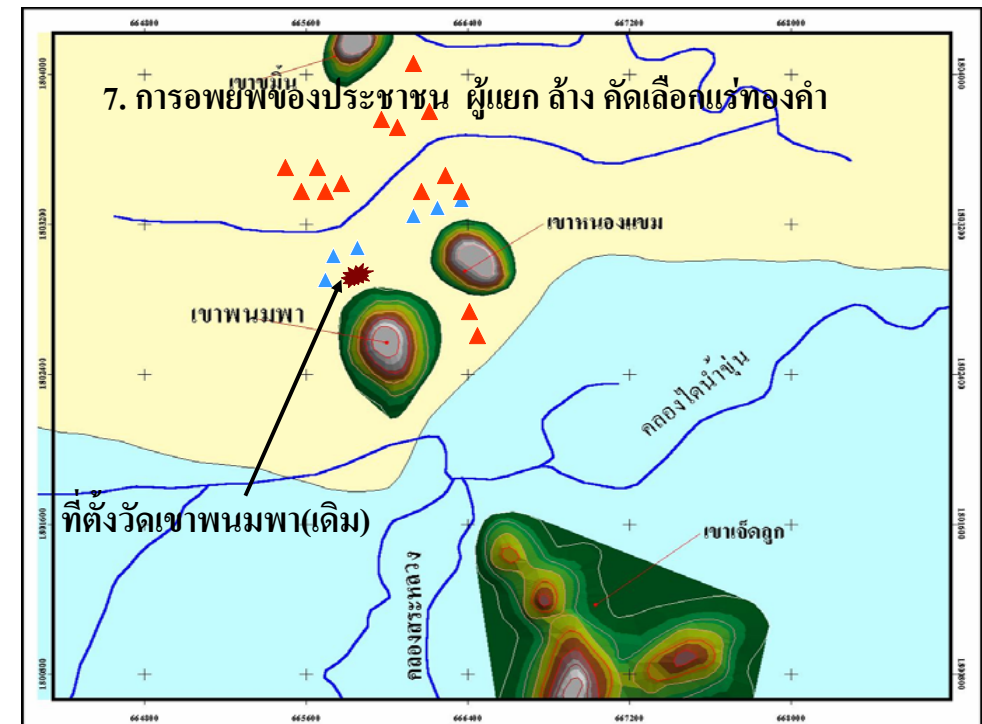
1) จังหวัดพิจิตร จำนวน 1,964 คน

2) ต่างจังหวัด จำนวน 154 คน

6. ความเป็นมาของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ (ต่อ)

พื้นที่ของเอกชน

จากการสำรวจระหว่างเดือนธันวาคม 2545 พบว่า มีผู้เข้าแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ 345 คน แบ่งเป็น 162 กลุ่ม/บุคคล/ครอบครัว ส่วนมากมาจาก ต. หนองพระ อ. วังทรายพูน รongลงมา ได้แก่ ต. เขาเจ็ดลูก อ. ทับคล้อ โดยส่วนหนึ่งจะทำการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ ณ บริเวณพื้นที่เขาพนมพา (พื้นที่ของเอกชน) และในบริเวณแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้เคียงนั้นเลย และอีกส่วนหนึ่งจะนำดินจากพื้นที่ดังกล่าวไปแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำที่บ้าน

8. ปฏิทินชีวิตหรือกิจกรรมการผลิตของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ

9. ภาวะทางเศรษฐกิจ-สังคมของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ

อาชีพขายอาหาร ขายน้ำ เครื่องดื่ม แบกกระสอบ ขุดดิน รับจ้างไม้
รับจ้างขนดิน หิน รับซื้อทองคำ ขายปรอท ขายเครื่องมืออุปกรณ์
ขายแบตเตอรี่

ต่ำสุด	850	บาทต่อครัวเรือน ต่อเดือน
สูงสุด	45,000	บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
รายได้เฉลี่ย	6,961.25	บาทต่อครัวเรือน ต่อเดือน
ร้อยละ	20.47	ตอบว่าเพียงพอ
(จาก 119 ราย)		

10. ภาวะทางเศรษฐกิจ-สังคมของชุมชน/ชุมชนรายรอบจังหวัด

เฉลี่ย 12,500 – 24,500 บาทต่อครัวเรือนต่อปี (บ.เอส พี เอส คอนซัลติง จำกัด 2543:27)

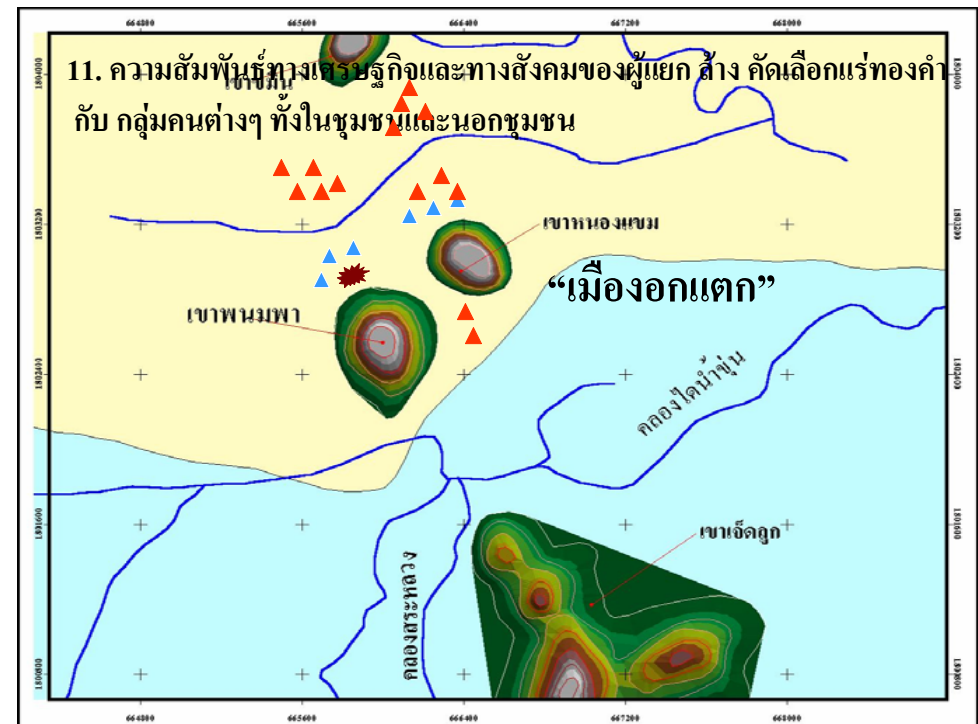
ผู้ไม่ได้ทำทอง

รายได้ต่ำสุด 600 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน

รายได้สูงสุด 120,000 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน

รายได้เฉลี่ย 7,597.70 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน

ร้อยละ 29.55 ตอบว่าเพียงพอ (จาก 116 ราย)

12. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและทางสังคมของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำกับองค์กรท้องถิ่น

ประชาชนจะใช้เวลาเกือบทั้งหมดของวันอยู่กับการทำทอง
ดังนั้น.....ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือทำงานของชุมชน
องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นความร่วมมือต่างๆ
จึงเป็นการบริจาคเงินสมทบ

13. ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน

ขนบธรรมเนียม ประเพณี

วัฒนธรรมพื้นบ้าน กิจกรรมที่ทำอยู่ เช่น
ทำบุญ ตรุษ สารท สงกรานต์ สลากพัด
เข้าพรรษา ออกพรรษา ทอดกฐิน
ทอดผ้าป่า เป็นต้น ส่วนมากผู้ที่ปฏิบัติ
กิจทางศาสนา เข้าวัดฟังธรรมเป็นประจำ
คงเป็นผู้สูงอายุ

วัดเขาพนมพา และ วัดเขามัน

14. นโยบายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

15. ความเป็นองค์กรของชุมชน ทูทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความเป็นองค์กรทางชุมชน

- ในพื้นที่อำเภอวังทรายพูน 1) ชุมชนผู้สูงอายุ มีสมาชิก 3,562 คน
2) ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขระดับอำเภอ มีสมาชิก 519 คน และ
3) ชุมชนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ทูทางสังคม ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรี ลูกเสือชาวบ้าน
หมู่บ้าน อพป. และ มีสายแร่ทองคำอยู่ที่หมู่ 7 บ้านเขาพนมพา

15. ความเป็นองค์กรของชุมชน ทู่นทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ต่อ)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การพัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ เช่น เหล็กตอกดิน/หินที่ทำจากเหล็ก แหนบร่อนแร่ การผลิตเครื่องบดแยก โดยใช้ครกกระเดื่อง การดัดแปลงครกกระเดื่องแบบใช้แรงงานคนเป็นใช้มอเตอร์ไฟฟ้า การผลิตเครื่องมือดินรูปแบบต่างๆ ปั่นสูบน้ำ เป็นต้น

16. ปัญหาสุขภาพของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำในมิติต่างๆ และพฤติกรรมสุขภาพของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ, พฤติกรรมสุขภาพของชุมชน

ปี พ.ศ. 2542 มีสมาชิกจาก 1 ครัวเรือนที่มีผู้เสียชีวิตจากการถูกดินถล่มทับ

ปี พ.ศ. 2544 มีสมาชิกจาก 1 ครัวเรือนที่มีผู้ถูกดินถล่มทับทำให้พิการ สะโพกหลุด

แต่ทั้งสองครัวเรือนยังทำการขุดหา แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำอยู่ เหตุผล คือรายได้ดี ใกล้เคียงกับและไม่มีทางเลือก

การเจ็บป่วยด้วยอาการเป็นหอบมากที่สุด รองลงมา คือ ความดันโลหิตสูง ปวดศีรษะ กังวล นอนไม่หลับ ปวดขา และอื่นๆ

17. พฤติกรรมการบริโภค และพฤติกรรมสุขภาพ

ก่อนที่จะมีการทำทองคำการดื่มน้ำ เครื่องดื่มเพิ่มพลังงานจะมีน้อยมาก แต่เมื่อมีการทำทองคำ การดื่มเครื่องดื่มทั้งสองประเภทนี้มีการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

บางรายจะเตรียมกาแฟมาที่บ้าน อีกจำนวนหนึ่งจะซื้อกาแฟกระป๋องในพื้นที่ดื่ม

การดื่มเครื่องดื่มเพิ่มพลังงาน ต่าง ๆ จะนิยมดื่มแบบจิบทีละนิดตลอดทั้งวัน ในรายที่ดื่มทุกวันจะมีจำนวนการดื่มระหว่าง 1 – 3 ขวด และบางรายนิยมผสมกับเหล้าขาว

18. การเข้าถึงบริการสาธารณสุขของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำและประชาชนในชุมชน และพื้นที่รับผลกระทบ

ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน และพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จะไปรับบริการที่สถานอนามัย

ประชาชนจำนวนหนึ่งจะไม่ไปรับบริการที่สถานอนามัยด้วยเหตุผล คือ ไม่ใช่คนในพื้นที่ กลัวไม่ได้รับการบริการที่ดี

ดังนั้นประชาชนจึงมีการซื้อยาจากร้านขายยา ร้านขายของชำ รถเร่ขายของ

19. การมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพและการกำหนดนโยบาย
สุขภาพระดับท้องถิ่น

ประชาชนฯ มีการดูแลสุขภาพตนเองค่อนข้างต่ำ
เมื่อมีการประชุม ชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพ ประชาชนเข้า
ร่วมประชุมจำนวนน้อยมาก

ประชาชนมีความห่วงสุขภาพตนเองในระดับที่ต่ำ ซึ่งจาก
พฤติกรรมการทำงานงานที่เสี่ยงต่อสุขภาพ และอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตได้
แผนพัฒนาประจำปี 2539-2545 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มีเพียงการสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ทางการแพทย์แก่สถานบริการ
สาธารณสุขเท่านั้น

20. ความตระหนักถึงความเสี่ยงภัยและสิ่งคุกคามทางสุขภาพ
และทางสิ่งแวดล้อม

พื้นที่เอกชนไม่มีการ
จัดระบบระเบียบในพื้นที่
ทั้งนี้การดำเนินการ
ทุกอย่างไม่มีกฎระเบียบ

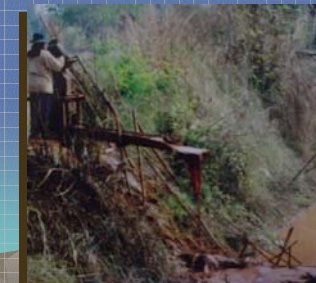
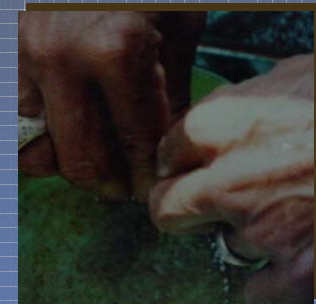
20. ความตระหนักถึงความเสี่ยงภัยและสิ่งคุกคามทางสุขภาพ และทางสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

- 1) ฝุ่นละอองเยอะมากเข้าระบบหายใจ ตา ทำให้ที่พักอาศัยสกปรก
- 2) อันตรายจากเครื่องชุด การแยก โม อูบิเหตุ เสี่ยงดัง ดินถล่ม
- 3) ร่างกายทรุดโทรม อ่อนแอ ทำงานหนัก
- 4) ทำลายป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) แหล่งน้ำดื่มเงินขุ่น พื้นดินพังเสียที่ดิน

20. ความตระหนักถึงความเสี่ยงภัยและสิ่งคุกคามทางสุขภาพและทาง สิ่งแวดล้อม (ต่อ)

- 6) ถนนสลายจร พังเร็วขึ้น เป็นหลุมบ่อ
- 7) ทำให้ประชาชนเกิดความละโมบมั่ง แต่ทองคำเป็นใหญ่ไม่ห่วงชีวิต
- 8) เสี่ยงงบประมาณในการชุดลอกคลอง
- 9) มีน้ำเสียเกิดขึ้นและยังปนเปื้อนสารพิษ
- 10) อาจทำให้มีโรคติดต่อ วัณโรค

21. การปกป้องตนเองและการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) เหมืองแร่ทองคำของ อบจ.

พิจิตร มีมาตรการควบคุม ๗ ที่ชัดเจน
แต่เมื่อประชาชนนำวัสดุแร่ไปโม่ด้วย
เครื่องโม่ ล้างวัสดุแร่ในขั้นตอนนี้
ประชาชนจะดำเนินการเอง รับผิดชอบ
ตนเอง

2) พื้นที่ของเอกชน ไม่มีมาตรการ ควบคุมและการปกป้องตนเอง

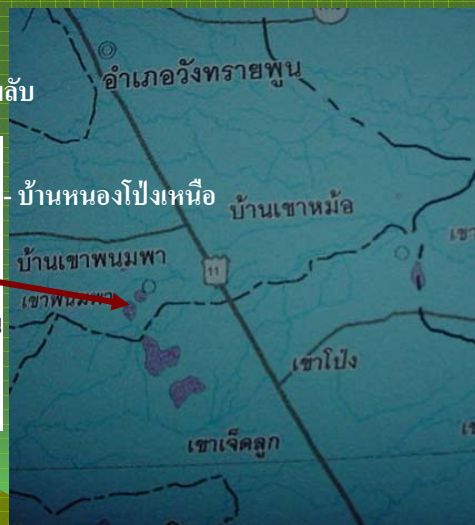
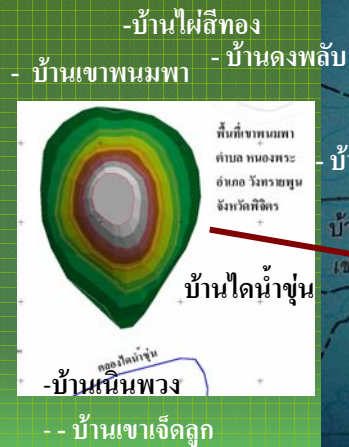

22. ความคาดหวังในชีวิตของผู้แยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ

- 1) มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินพอใช้ ส่งลูกเรียน
- 2) มีรายได้เสริมหลังการทำงาน
- 3) ปลดหนี้สิน
- 4) เป็นสถานที่ท่องเที่ยว
- 5) มีอาชีพทำ ทำงานอิสระ ไม่ต้องไปรับจ้าง
- 6) ได้อยู่บ้าน ได้อยู่ใกล้ครอบครัว
- 7) ได้ค่าเช่าพื้นที่ร่อนหาทองคำ
- 8) ได้ขายที่ดิน
- 9) กระจายรายได้
- 10) ได้ดินถมพื้นที่บ้านโดยไม่ต้องซื้อ

23. ลักษณะทางภูมิศาสตร์และพื้นที่

24. ความสมบูรณ์ของทรัพยากรที่สูญหาย

พบว่า มีขนาดพื้นที่ 177,998.04 ตารางเมตร หรือ 0.18 ตารางกิโลเมตร ปริมาตรของดินลูกรัง หิน ณ เวลาปัจจุบัน (ปี 2542 – 2546) มี 177,998.04 ถึง 711,992.16 ลูกบาศก์เมตร ที่ถูกขุดและกระจายสู่แหล่งอื่นๆ

25. อันตรายที่บ่งบอกจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

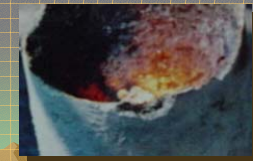

- บริเวณที่ขุดดิน
- ทุ่งนา / ที่สวน
- ที่บ้าน / ที่พักอาศัย
- แม่น้ำ / ลำคลอง

26. การกระจายตัวของสารพิษที่ใช้ในการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำในระบบนิเวศ

สารปรอทประมาณ 40.09 กรัมต่อวัน

27. แนวโน้มของภาวะสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

- ดินลูกรัง หินจะถูกขุดไปเรื่อย ๆ
- ที่นา ที่สวน / แหล่งน้ำ เสื่อมโทรมมากขึ้น
- สภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่บริเวณบ้านจะหายไป
- ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและของเสีย
- ความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่ลักลอบขุดวัสดุแร่และประชาชนเจ้าของที่ดิน
- การเข้าไปจัดการพื้นที่ต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงเป็นไปได้ยาก

28. โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

สังคมของชุมชนเขาพนมพาและชุมชนรอบ ๆ พื้นที่ดังกล่าว มีโครงสร้างทางสังคมที่กำลังมีการปรับเปลี่ยน ทำให้เอกลักษณ์หรือลักษณะเด่น การเกื้อกูล ช่วยเหลือจนเจือกันตามลักษณะของสังคมไทยในชนบท กำลังปรับเปลี่ยนและมีแนวโน้มลดน้อยลง การพึ่งพาอาศัยกันเป็นไปด้วยระบบเศรษฐกิจ การซื้อขาย การช่วยเหลือกันต้องมีค่าตอบแทนค่าจ้าง เป็นต้น

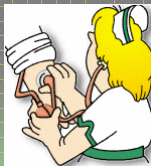
สถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา
สถาบันชุมชน สถาบันทางศาสนา
สถาบันการปกครอง สถาบันทางสุขภาพ

29. อุบัติการณ์ของโรค การเจ็บป่วย และการกระจายของปัจจัยเสี่ยง

ข้อมูลการเจ็บป่วย

- ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบไหลเวียนเลือด โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่าง โรคระบบย่อยอาหาร โรคติดเชื้อและปรสิต (สอ.ยางสามต้น / สอ.วังทรายพูน)
- อูจากระวัง อุบัติเหตุ อาหารเป็นพิษ (รพ.วังทรายพูน)

29. อุบัติการณ์ของโรค การเจ็บป่วย และการกระจายของปัจจัยเสี่ยง (ต่อ)

การกระจายของปัจจัยเสี่ยง

1. ปัจจัยด้านกายภาพ การตื้นเขินของลำคลอง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
2. ปัจจัยด้านเคมี การกระจายสารปรอท / สารเคมีในอาหาร เครื่องดื่ม
3. ปัจจัยด้านชีวภาพ การสูญหาย / แนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของเชื้อโรค

ปัจจัยสนับสนุน : ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ จ่ายใช้สอยต่อวันมากยิ่งขึ้น

30. แนวโน้มของภาวะสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

สภาพของประชาชนในปัจจุบัน

การทำงานที่หนักขึ้นทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม

วัฒนธรรมการอยู่การกินเปลี่ยนแปลง

ความเป็นอยู่ที่การเปลี่ยนแปลง

สภาวะแวดล้อม / สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง

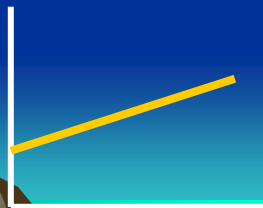
การมีโอกาสได้รับหรือสัมผัสสารอันตรายมากขึ้น

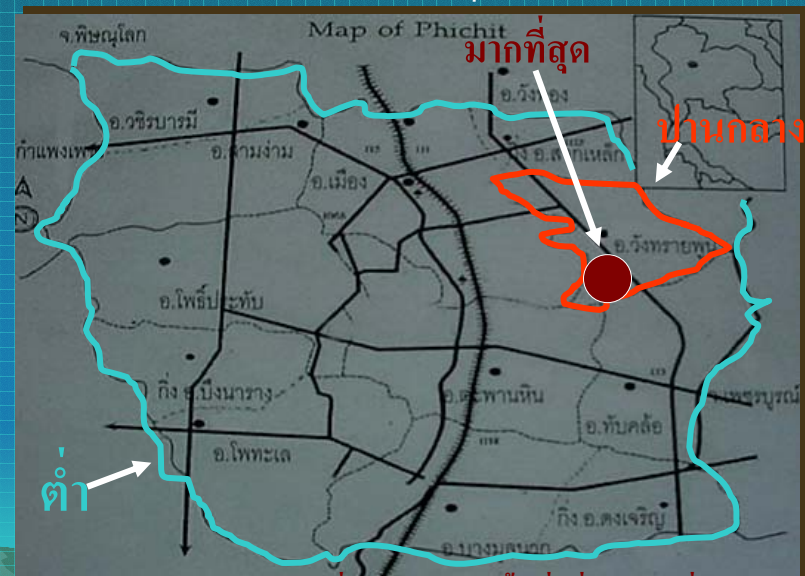
แนวโน้มของภาวะสุขภาพ มีทิศทางที่ไม่ดี

โรคหรืออาการป่วยที่คาดการณ์ว่าน่าจะเป็นปัญหาของพื้นที่ในอนาคต

- 1) โรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ
- 2) อุบัติเหตุ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจากสาเหตุ
- 3) โรคจากการประกอบอาชีพ
- 4) โรค / อาการทางด้านจิต

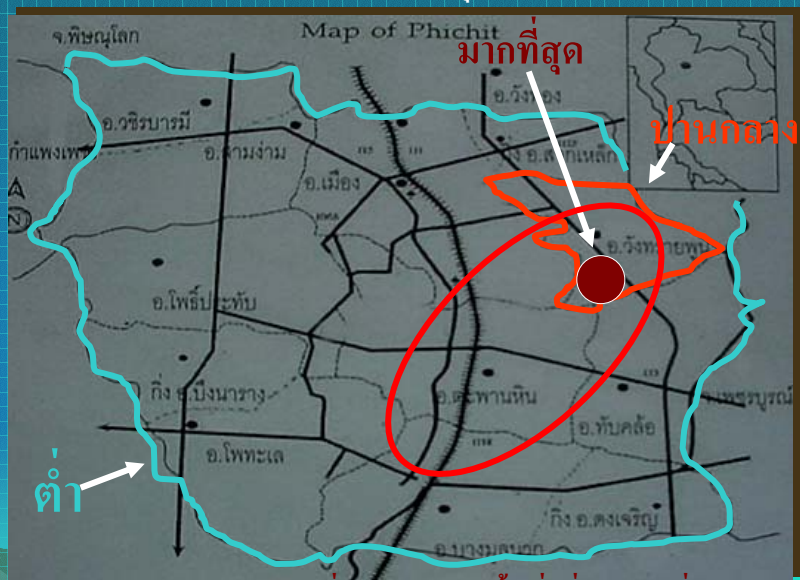

31. การคาดหมายพื้นที่ผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

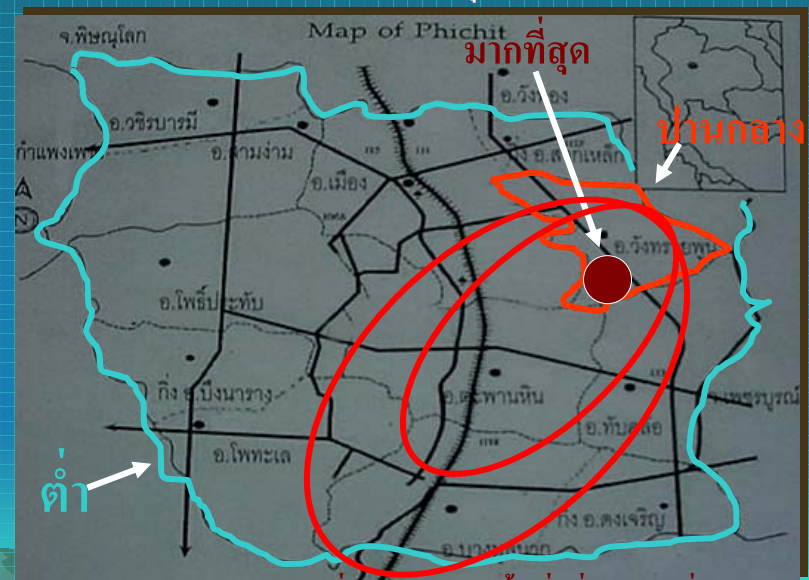
*** สามารถเปลี่ยนระดับและพื้นที่ เมื่อเวลาเปลี่ยน

31. การคาดหมายพื้นที่ผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

*** สามารถเปลี่ยนระดับและพื้นที่ เมื่อเวลาเปลี่ยน

31. การคาดหมายพื้นที่ผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

*** สามารถเปลี่ยนระดับและพื้นที่ เมื่อเวลาเปลี่ยน

32. ความเชื่อมโยง เกี่ยวข้องระหว่างภาวะสุขภาพและภาวะสิ่งแวดล้อม

เป็นไปในทิศทางด้านลบ คือ ห่วงแทนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ไว้เพื่อตนเองนำไปใช้ประโยชน์โดยประชาชนมักจะพูดกันเสมอว่า

“หากเราไม่เอาคนอื่นเขาก็เอา”

“ ภาวะสุขภาพเริ่มจะมีผลแต่ยังไม่ชัดเจน ต้องมีการติดตามเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันภาวะสิ่งแวดล้อมไม่ดีมีหลายกรณี ทั้งพื้นที่เหมาะแก่การเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์แมลง พาหะนำโรค การทิ้งของเสีย สิ่งปฏิกูล การบดย่อยดิน หิน ล้างทำให้ตะกอนดินกระจายไปสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ คลอง สระ ทุ่งนา ที่สวน ที่อยู่อาศัย ทำให้น้ำชุมชนเสียคุณสมบัติ การใช้ปรอทในการจับแร่ทองคำ ”

สิ่งที่กล่าวมานี้จะมีส่วนกำหนดภาวะสุขภาพในอนาคต

33. การเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบายโดยประชาชน

เมื่อเชิญประชาชนมาประชุมในเรื่องต่าง ๆ ไม่ค่อยได้รับความสนใจหรือมีเวลาประชุมไม่มากนัก จึงไม่มีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็น หรือ

“ ราชการจะให้ทำอะไรก็บอกหรือสั่งมา ”

สิ่งที่ประชาชนร่วมกันกำหนดและนำพอใจ คือ **“ ห้ามขุดดินถูกร้าง หินในพื้นที่เอกชนโดยใช้เครื่องจักรกล ให้ใช้แรงงานได้เท่านั้น ใครขุดมากก็ได้มาก ใครขุดน้อยก็ได้น้อย ”**

34. การกำหนดแผนการฟื้นฟูทรัพยากรมนุษย์

แผนงานต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็น
การลงทุน การปลูกสร้าง
สิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวก
ส่วนแผนงานหรือกิจกรรมที่เน้น
การพัฒนาเสริมสร้าง
องค์ความรู้ พัฒนาศักยภาพความ
เข้มแข็งของชุมชนยังมีจำนวน
น้อยมาก

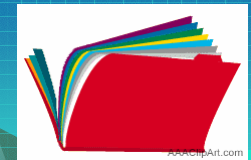
แผนการฟื้นฟูทรัพยากรมนุษย์พื้นที่เขาพนมพาและพื้นที่โดยรอบยังไม่มีควม
ชัดเจนเท่าที่ควร

35. การกำหนดแผนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับ ท้องถิ่นในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนา ปี 2544 - 2546 ของ อบจ. พิจิตร

- (1) โครงการบำบัดน้ำเสียจากการร่อนแร่บริเวณเขาพนมพา
- (2) โครงการปลูกป่าทดแทนจากการทำเหมือง
- (3) โครงการกำจัดขยะมูลฝอย

อบต. ในพื้นที่ที่ไม่มีแผนงาน โครงการที่ชัดเจนที่บ่งบอกว่าเป็นป้องกัน
หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำ

36. ข้อห่วงใยและข้อคิดเห็นของประชาชน นักวิชาการ และหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพ
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายจากสารปรอท
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุบัติเหตุ อาชญากรรม และยาเสพติด
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อตนและครอบครัว

37. บทสรุป วิเคราะห์ ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

- ประการที่ 1 สถานภาพของการขุดหาแร่ทองคำ (แหล่งที่หาแร่ทองคำ)
- ประการที่ 2 หมืองของ อบจ.พิจิตรไม่สามารถแก้ปัญหาให้หมดไปได้
- ประการที่ 3 สาเหตุที่ประชาชนเข้าไปขุดหาแร่ทองคำในพื้นที่เอกชน
- ประการที่ 4 การแก้ปัญหของเจ้าของที่ดินบริเวณของเอกชน
- ประการที่ 5 ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- ประการที่ 6 บริเวณพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
- ประการที่ 7 ความเข้มแข็งขององค์กรภาครัฐ หน่วยงานของภาครัฐ

บทวิเคราะห์

ขอบเขตของเนื้อหาทางวิชาการว่าด้วยการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซับซ้อนและเชื่อมโยงซึ่งกันและกันยากต่อการอธิบายให้ชัดเจนซึ่งจะต้องอธิบายในหลายมิติพร้อม ๆ กัน อีกทั้งข้อมูลที่จะอธิบายถึงภาวะสุขภาพบางตัว มีข้อจำกัดในการวัด เช่น ความรู้สึกทางด้านจิตใจ ความชัดเจนของกรอบการมองผลกระทบทางสุขภาพที่เป็นระบบแต่ละบุคคลแตกต่างกัน เป็นต้น

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษาผลกระทบ

การกำหนดขอบเขตพื้นที่จึงมีความสำคัญมาก การประเมินผลกระทบทางสุขภาพกรณีนี้ได้กำหนดพื้นที่ให้สัมพันธ์กับระดับของความรุนแรงและความเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีหรือกำหนดดัชนีชี้วัดขั้นต่ำหรือขั้นพื้นฐานเพื่อที่จะสามารถนำมาอธิบายผลกระทบทางสุขภาพได้
2. เป็นเรื่องที่ยุ่ยากมากในการนำข้อมูลหรือดัชนีชี้วัดหลายๆ ตัว มาประมวลผลแล้วสรุปถึงสถานะสุขภาพอนามัยของบุคคลหรือของชุมชน ว่าเป็นอย่างไรแค่ไหน เพราะบางอย่างเป็นนามธรรม ขาดความชัดเจน
3. ดัชนีชี้วัดด้านสุขภาพอนามัยบางตัวเป็น “อัตตะวิสัย” ทำให้การประเมินหรือเปรียบเทียบไม่ได้ชัดเจนนัก จึงควรปรับปรุงให้ดีและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
4. ข้อมูลหรือดัชนีชี้วัดบางตัว มีความจำเป็นเพื่อนำมาอธิบายความเป็นเหตุผลและมีความเป็นลึบ่งชี้ (BEIs) เช่น หากต้องการรู้ถึงผลของปริมาณ ความเข้มข้นของสารปรอทควรเก็บตัวอย่างเลือด หรือ ปัสสาวะเพื่อตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการหรือทางคลินิก

ข้อเสนอแนะ...(ต่อ)

5. ควรมีการตรวจสภาพแวดล้อมของการทำงาน
6. ควรมีการตรวจวัดปริมาณ ความเข้มข้นสารปรอทในสิ่งแวดล้อม
7. ควรมีการตรวจวัดปริมาณ ความเข้มข้นสารปรอทในสิ่งมีชีวิต
8. อำนาจหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ประชาชน และทุกภาคส่วน มีความสำคัญมากในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหา ซึ่งกระทำได้โดยการออกข้อบังคับของท้องถิ่น การตรวจติดตามหรือระงับกิจกรรมในสถานะที่เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
9. กิจกรรม โครงการต่าง ๆ สามารถก่อเกิดผลกระทบทางสุขภาพต่อปัจเจกบุคคล ต่อชุมชน ได้หลายลักษณะด้วยกันทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม และมีความแตกต่างในระดับของความรุนแรง ดังนั้นสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการกำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชาการและขอบเขตพื้นที่

ข้อเสนอแนะ...(ต่อ)

10. พื้นที่บริเวณเขตหาทองคำบางส่วนเป็นของเอกชน ดังนั้น การเข้าไปดำเนินการใดๆ จะต้องได้รับการยินยอมเจ้าของที่ดิน หรือ เจ้าพนักงานท้องถิ่น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา อบต. จะต้องพิจารณาใช้อำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อระงับเหตุที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยให้ระงับการกระทำ ปรับปรุง แก้ไข หรืออื่นใด
11. มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก แต่ขาดการบังคับใช้และซ้ำซ้อนในทางปฏิบัติงานของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การศึกษาต่อไปควรต้องมีการทบทวนในประเด็นนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะ...(ต่อ)

12. ควรประสานงานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ / ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยอย่างยิ่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบด้านต่าง ๆ จากการแยก ล้าง คัดเลือกแร่ทองคำจากเขาพนมพา เพื่อร่วมวางแผนทางการศึกษาและ หาแนวทาง มาตรการควบคุมผลกระทบตลอดจนดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการ ดำเนินการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน การเฝ้าระวังคุณภาพ สิ่งแวดล้อม การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมนุษย์ การติดตามและประเมินผลและ อื่น ๆ โดยให้ครอบคลุมพื้นที่และมีระยะเวลาดังนี้

ก. ระยะสั้น (ต้องรีบเร่ง) ได้แก่ อำเภอวังทรายพูน ทับคล้อ ตะพานหิน

ข. ระยะปานกลาง ได้แก่ อำเภอวังทรายพูน ทับคล้อ ตะพานหิน เมืองพิจิตร
อำเภอวังโป่ง ชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ค. ระยะยาว ทุกอำเภอในจังหวัดพิจิตร อำเภอวังโป่ง ชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
พื้นที่อื่น ๆ ที่ตั้งอยู่ตอนล่างของอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร และอยู่ติดกับ
แม่น้ำน่าน เช่น อำเภอชุมแสง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ(ต่อ)

13. ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์ ตลอดจนแผนปฏิบัติการ
เพื่อการบริหารจัดการ ป้องกัน แก้ไขปัญหาตลอดจนฟื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของ
ทุกภาคส่วน

14. มีการส่งเสริมและสนับสนุนภาคประชาชนเพื่อให้เกิดประชาคมเพื่อการมี
ส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สร้างความเข้มแข็งและการระบบการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
ในท้องถิ่นของตนเอง

15. ควรต้องมีอาชีพทดแทนที่สามารถสร้างรายได้แก่ประชาชนที่ทำการ
แยก ล้าง และคัดเลือกแร่ทองคำ เพื่อให้เกิดทางเลือกและนำไปสู่
การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน

ขอขอบคุณ

- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดพิจิตร
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร
- มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 3 (พิษณุโลก)
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5 (นครปฐม)
- ศูนย์อนามัยที่ 9 พิษณุโลก
- พระสงฆ์ ประชาชน ชุมชน ทุกภาคส่วนในอำเภอวังทรายพูน

สภาพเขาพนมพาก่อนได้รับประทานบัตรทำเหมือง

